

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELÉS

2018. november

- kivonat -

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízjelző és Vízrajzi Főosztály
Vízrajzi Monitoring Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2018. november 13.

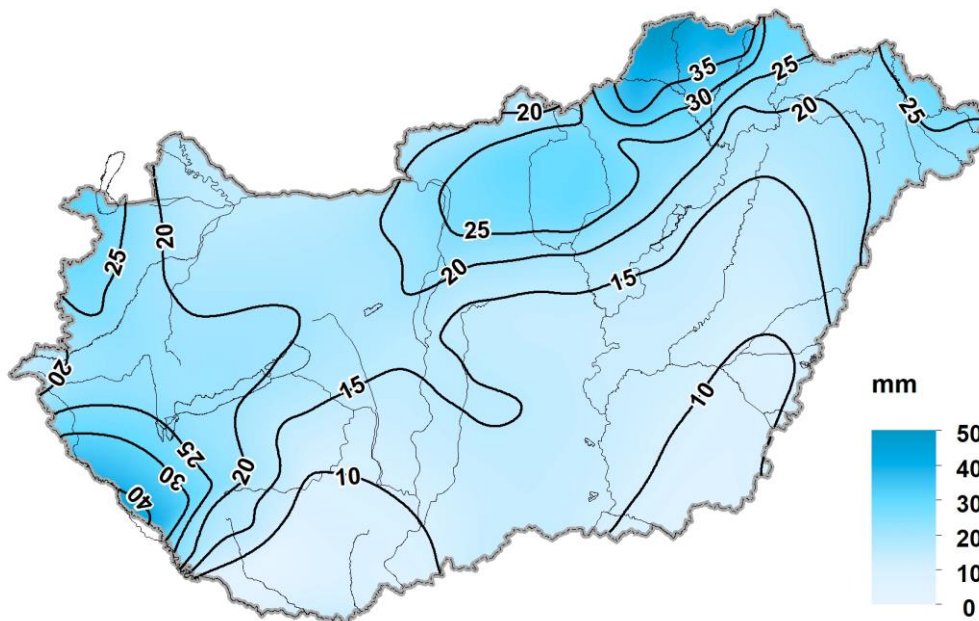
1. HELYZETÉRTÉKELÉS

Csapadék

2018 októberében a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 5 mm (Csanádpalota, Sellye, Vésztő) és 49 mm (Jósvafő) között alakult. Az országos területi átlagérték 17 mm volt, ami 26 mm-rel (60%-kal) volt alacsonyabb a viszonyítási időszak (1971-2000) október havi átlagánál.

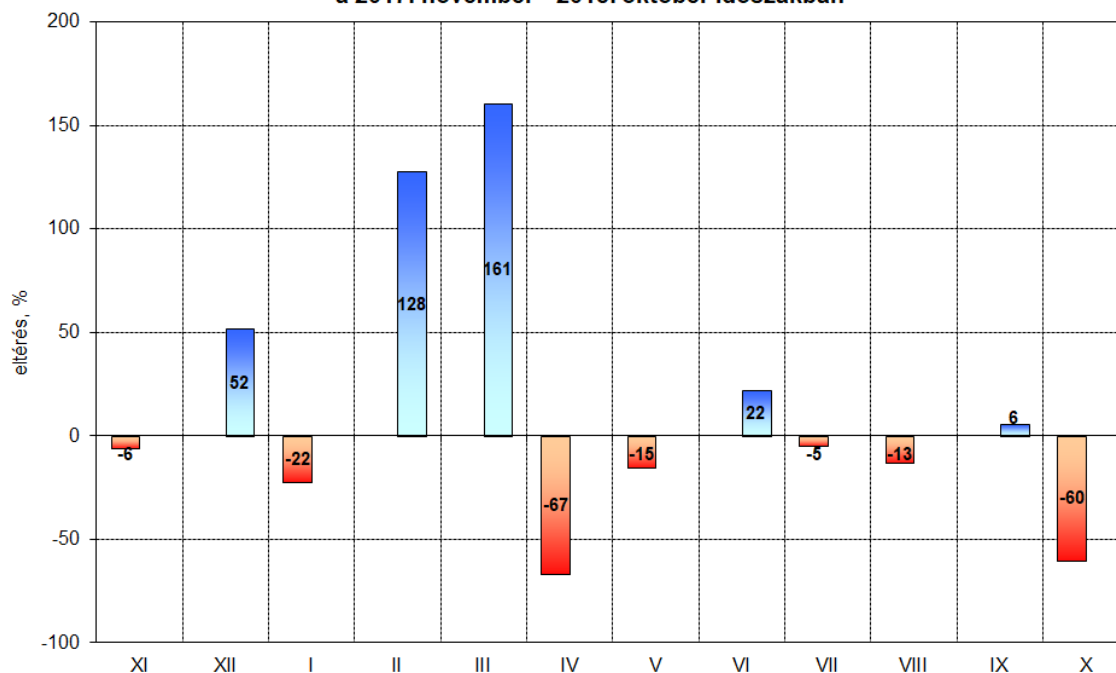
Országos áttekintésben az októberi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (57 mm) Sellye, a legnagyobb csapadéktöbblet (1 mm) Jósvafő állomáson jelentkezett.

A 2018. október havi csapadékösszeg területi eloszlása

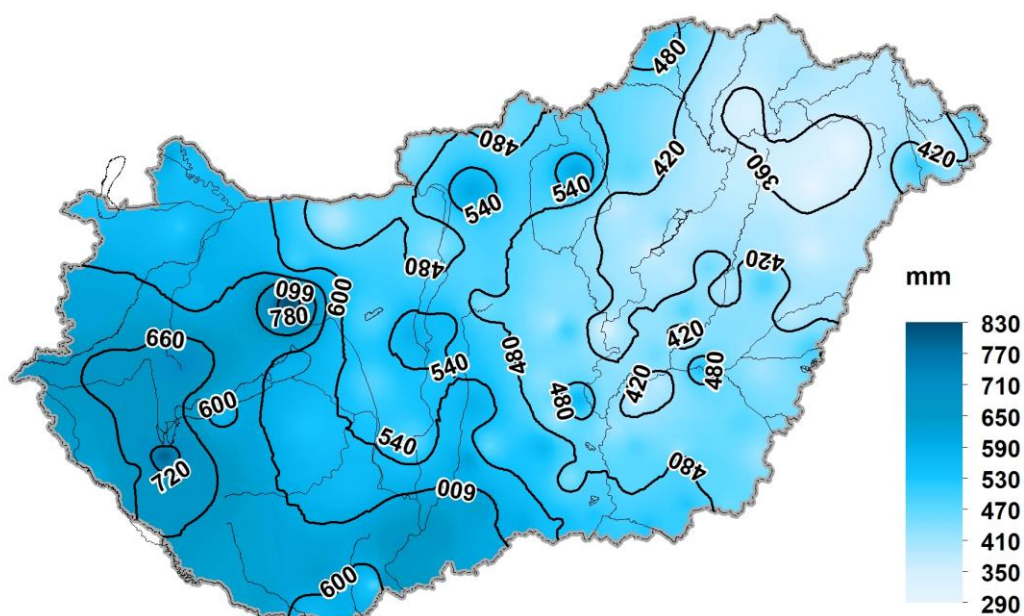

Az alábbi szövegközi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%) a 2017. november - 2018. október időszakban

A 2018. január - október havi csapadékösszeg területi eloszlása

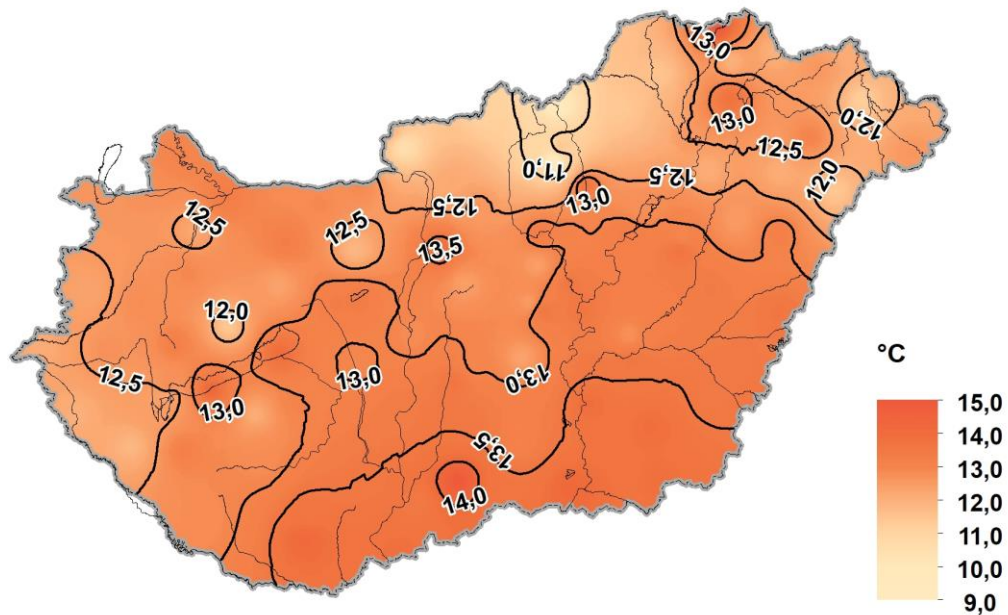
A 2018. január-október időszakban lehullott csapadék mennyisége 297 mm (Újfehértó) és 831 mm (Tés) között alakult, az országos területi átlagérték 499 mm volt, ami az időszakos átlagnál 25 mm-rel (5%-kal) több. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 10 havi csapadékhiány (182 mm) Tokaj, a legnagyobb csapadéktöbblet (218 mm) Tés állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

Az október havi középhőmérséklet 9,5°C (Kékestető) és 14,7°C (Jánoshalma) között alakult, az országos területi átlagérték 12,7°C volt, ami a sokévi (1971-2000) októberi átlagot 2,7 °C-kal haladta meg.

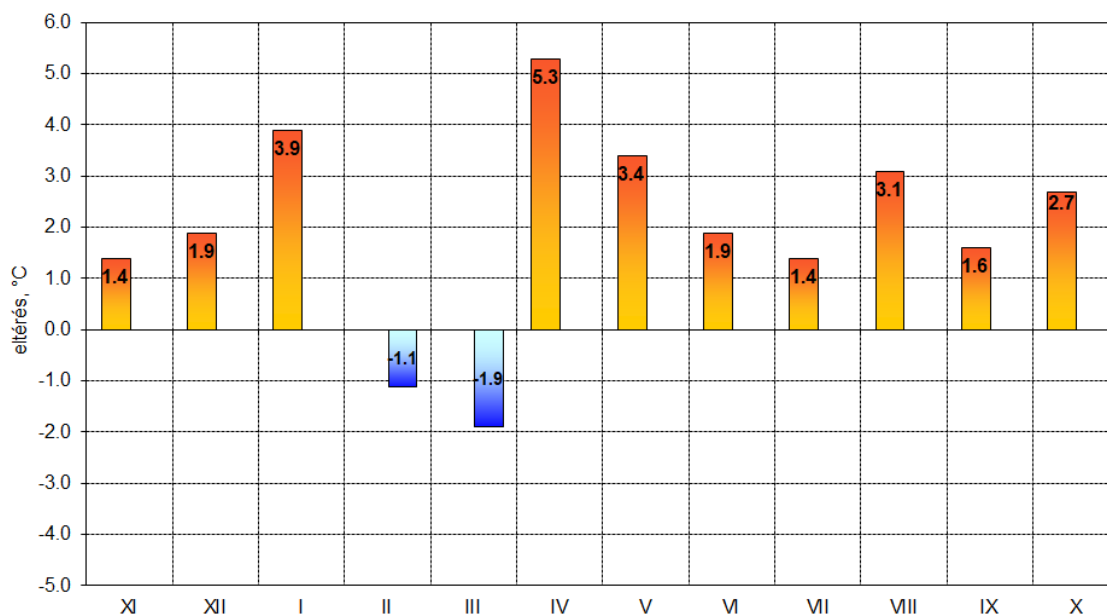
A havi középhőmérséklet az ország egész területén meghaladta az októberi éghajlati átlagot. A havi középhőmérséklet átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérése (4,5 °C) Nagy-Hideg-hegy állomáson jelentkezett.

A 2018. október havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2017. november - 2018. október időszakban

Talajnedvesség

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma október végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest számottevően csökkent. A nedvességtartalmat síkvidékeinken a 30-50% közötti telítettség értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma októberben síkvidékeink területén az egy hónappal korábbi állapothoz viszonyítva számottevően csökkent. A talajréteg nedvességtartalmát a hónap végén az Alföldön a 15-30% közötti, a Dunántúl síkvidéki területein a 30-45% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma októberben a síkvidékek területi átlagában csökkent. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén az Alföldön a 30% alatti, a Dunántúlon a 30-50% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Októberben Magyarország csaknem valamennyi síkvidékén csökkent a talajvízszint. A csökkenés mértéke néhány kisebb körzet kivételével mindenhol a 0-25 cm értéktartományban helyezkedett el. Ezen belül 10-25 cm közötti különbség-értékkel jellemezhető területek aránya nagyobb. Ez utóbbi a csoportba sorolható a Kisalföld, a Mezőföld és a Dráva-menti sík területének csaknem egésze, a Duna-Tisza köze mozaikos területi eloszlással, a Jászság, a Körös-Maros köze délnyugati fele és az északi peremvidéke, a Nagykunság délkeleti része, a Berettyó és a Körösök mentén elhelyezkedő síkságok, az Északi-középhegység előterének nyugati peremvidéke, a Bodroghöz és a Nyírség északi része, a Beregi- és a Szatmári-sík. Nagyobb, 25-50 cm közötti talajvízszint-süllyedés a Mezőföld északi peremvidékén és elszórtan az Alföld néhány körzetében fordult elő. Néhány cm-es talajvízszint-emelkedés csak a Dráva-menti sík nyugati peremvidékén, a Borsodi-ártéren, továbbá egy-egy talajvízszintmérő állomás környezetében fordult elő.

Az 1971-2000. közötti időszak október hónapjai átlagánál alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör a Kisalföld és a Dráva-menti sík teljes területén, a Mezőföld északkeleti, délnyugati és déli peremvidékén, a Duna-Tisza köze legnagyobb részén, az Északi-középhegység előterében a Mátra hegylábi térszínein, a Harangod, a Taktaköz és a Bodrogek területén, valamint a Tiszántúl területének csaknem egészén.

A legnagyobb különbség-értékek továbbra is a Duna-Tisza köze területe hátsági részének észak- és délnyugati térszínein, a Mátra előterében, a déli országhatár térségében (250-300 cm), a Felső-Tisza-vidéken (elsősorban a Nyírség keleti felén, a Beregi- és a Szatmári-síkon 100-150 cm) fordultak elő. Más térségekben, a Körös-Maros köze délnyugati részén 50-100 cm, a Kisalföld délnyugati részén 25-50 cm, a Győr-Tatai-teraszvidék, a Mosoni-sík és a Szigetköz területén 50-75 cm különbség-értékek voltak jellemzőek. A Szigetköz északnyugati és a Mosoni-sík északkeleti részén 75-100 cm közötti értékek is előfordultak. A Dráva-menti sík peremvidékein kisebb (0-25 cm), központi térszínein pedig 25-50 cm különbség-érték mutatkozott.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2018. október hónapban az 1971-2000. közötti időszak október havi átlagértékénél ~50 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

Az átlagosnál lényegesen szárazabb és melegebb októberi időjárás következtében a talaj felső és alsó rétegében jelentős vízhiány alakult ki. Figyelembe véve a rendelkezésre álló csekély vízkészletet, átlagosan csapadékos november esetén a talajrétegek csak kismértékű feltöltődésére lehet számítani. Az átlagosnál szárazabb és melegebb novemberi időjárás esetén az erős és rendkívüli aszály fennállásának, esetleg további erősödésének kockázata magas, főként az ország déli és keleti térségeiben. Ezekben a területeken az aktuális talajművelési munkák számottevően nehezebbé válhatnak, az őszi vetések kelési esélyei romolhatnak.

Belvízi helyzetértékelés

2018 októberében országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 88,07 millió m³ volt, ami 3,78 millió m³-rel (5%-kal) haladta meg az előző havi értéket. Az október havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán belvízelöntés 1 VÍZIG (Szombathely) területén fordult elő. Az elöntés maximális kiterjedése 600 ha volt.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2018 októberében országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 2,83 millió m³-rel (3%-kal) csökkent.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2018. október 24-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint novemberben az átlagosnál kissé melegebb és átlagosan csapadékos, decemberben átlagos hőmérsékletű és az átlagosnál szárazabb, januárban az átlagosnál kissé melegebb és az átlagosnál szárazabb időjárás valószínűsíthető.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
november	2,8 – 5,8 (4,2)	30 – 70 (53)
december	-1,0 – 2,5 (0,6)	20 – 55 (44)
január	-2,5 – 1,2 (-0,8)	10 – 40 (32)

Az OMSZ 2018. november 13-án kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban mérsékeltén változékony időjárásra lehet számítani: A időszak első felében folytatódik a csapadékmentes időjárás, majd az időszak második felében a csapadékhajlam növekedése valószínű. Ebben az időszakban várható csapadék mennyisége területi átlagban a 10 mm-t nem haladja meg.

Az időszak első felében fokozatos lehűlés várható, aminek mélypontján (szombaton és vasárnap a napi középhőmérsékletek sokfelé nem érik el a 0°C-ot. Ezt követően kisebb melegedés valószínű, de a napi középhőmérsékletek legfeljebb az időszakos átlagot érhetik el.

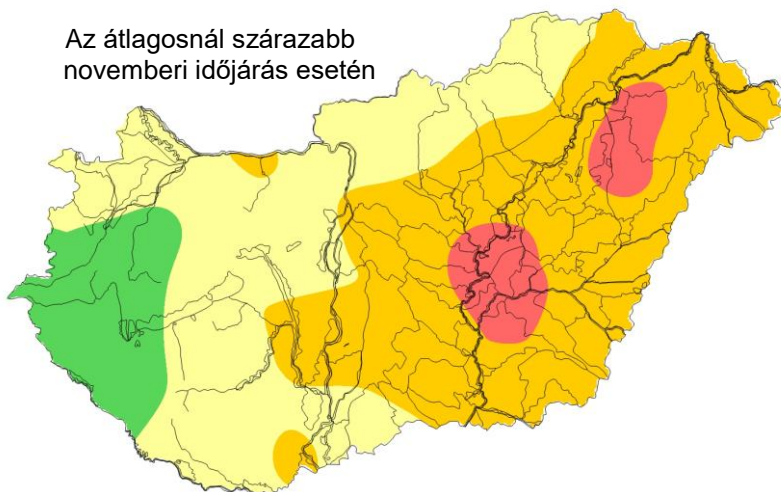
Vízháztartási előrejelzés

Október végén előző év azonos időszakához képest országos viszonylatban szárazabb vízháztartási helyzet volt jellemző.

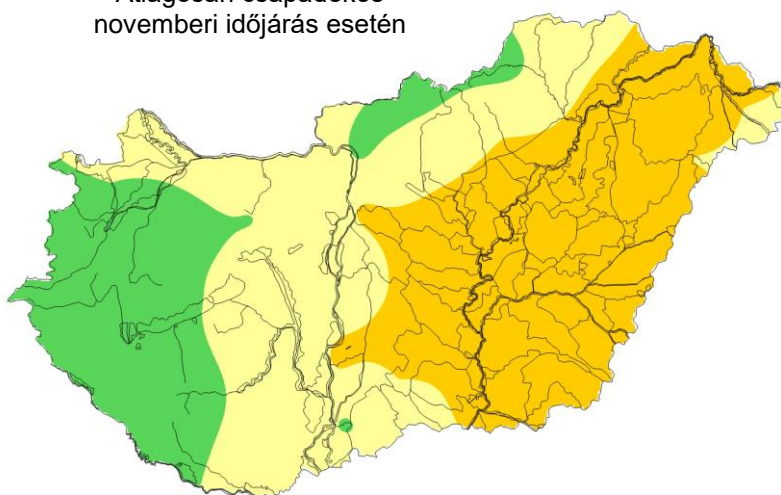
A novemberre előrejelzett átlagosnál kissé melegebb és átlagosan csapadékos időjárás következtében az Alföld nagy részén továbbra is száraz vízháztartási helyzet várható, a Dunántúlon és az Északi-középhegység térségében pedig átmeneti vízháztartási helyzet kialakulása valószínűsíthető.

A következő ábrákon időjárás-forgatókönyvenként szemléltetjük a novemberi vízháztartási helyzet várható alakulását.

Az átlagosnál szárazabb
novemberi időjárás esetén

Átlagosan csapadékos
novemberi időjárás esetén

GVM

2,2

1,6

1,2 nedves vízháztartási helyzet

1

0,8

átmeneti vízháztartási helyzet

0,6

0,4

0,2

száraz vízháztartási helyzet

0

Az átlagosnál csapadékosabb
novemberi időjárás esetén

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.